

Reggeli Ujság

Noviszd, 1940 julus 20, hétfő

Urednik — Szerkeszti
ANDRÉE DEZSÓ

21. évfolyam 207. szám

Mussolini másfélórás megbeszélése Gigurtuval és Manoilescuval

**A román miniszterek elutaztak Rómából - Az angolok megerősítik Délafrikát
Amerika 50 millió értékű adománnyal támogatja a hajléktalanná vált európaiakat**

Az olaszok újból bombázták Máltát és Gibraltárt

Rómából jelenti az Avala: Szombat este a következő hivatalos közleményt adták ki:

A Duce Ciano gróf külügyminiszter jelenlétében fogadta Gigurtu román miniszterelnököt és Manoilescu külügyminisztert, akikkel másfélórás barátságos megbeszélést tartott.

Estebéd a román miniszterek liszteletére

Rómából jelenti a Stefani-iroda: A kvirinálj román követség szombaton estebédet adott Gigurtu és Manoilescu miniszterek liszteletére. Az estebéden Ciano külügyminiszter és más olasz előkelőségek is megjelentek. A román miniszterek 23 órakor elutaztak Rómából. A vendégeket Ciano gróf külügyminiszter kísérte ki a pályaudvarra, ahova díszszázad vonult ki, zenekarral és zászlóval. A román vendégek szívélyesen elbucszáltak Ciano gróftól és a többi olasz politikustól és különvonaton elhagyták Rómát. (A. A.)

TISO SALZBURGI UTJA

Pozsonyból jelenti a német távirati iroda: Tiso dr., a szlovák köztársaság elnöke szombat délután hat órakor Salzburgba utazott,

ahogy résztvegyen a megkezdett megbeszéléseken. Tiso dr. — kabinetfőnöke, dr. Neumann kíséretében — Bécsig gépkocsival, onnan Salzburgig pedig vonaton tette meg az utat. (A. A.)

Hitler délkelet európai tervel

Genfből jelenti: A Neue Zürcher Zeitung vasárnapi száma »Hitler délkelet európai tervel« címmel berlini táviratot közöl, amely szerint a német diplomácia célja kétségtelenül a rend és a békeállapot fenntartása a délkelet európai térségben. A román kormányfőiak salzburgi és római látogatását a legutóbbi müncheni tanácskozások folytatásának kell tekinteni. Aligha lehet kétkedni abban, hogy a német diplomácia Délkelet európaiban is területi kizártságokat tart szükségesnek az enyhülés érdekében. Hogy Salzburgban a politikai kérdéseken kívül gazdasági kérdések is napirenden voltak, az mindenképpen feltehető — írja a lap.

A salzburgi bolgár-német megbeszélések

Berlinből jelenti: A birodalmi külügyminisztériumhoz közelálló Transcontinental Press Salzburgból a következőket jelenti:

A bolgár államférfiakkal folytatott megbeszélésekkel kapcsolatban beavatott körökben ezeket mondják: Németország sohasem tiltkolta, hogy rokonszenvvel viselkedjen Magyarország és Bulgária észszerű revíziós követelésével szemben. Emlékeztetnek arra, hogy a mai Románia szerkezete Németország világháborús veresége után, esztelen módon alkotott békeszerződés révén jött létre. Rámúlva arra, hogy Romániát a nyugati hatalmak tudatosan olyan természetű szerep betöltésébe vitték bele, amelyet saját erejéből egyáltalán nem játszhatott volna. Hogy ennek a politikának most

végérvényesen vége van és hogy Románia is felismerte és szintén tudatában van annak, hogy ezt a politikát fel kell számolni, ez a tengelyhatalmak kontinentális helyzetének a következménye. Itt az ideje — mondják beavatott német helyen — hogy azokat az esztelen jelenségeket, amelyek állandó válságra vezettek és vezethetnek, hamarosan és véglegesen kiküszöböljék.

MÜNCHEN TERMÉSZETES FOLYTATÁSA

Rómából jelenti: A Popolo di Roma berlini tudósítója azt írja lapjának, hogy a salzburgi megbeszélésekkel kapcsolatban Berlinben igen keserű gondolatok és jóformán csak annak megállapítására szorítkoznak, hogy ezek az újabb

megbeszélések természetesen és szükségyszerű folytatását jelentik a tengelyhatalmak államférfiai és a magyar államférfiak müncheni megbeszéléseinek. Ha akkor megkezdtek a délkelet európai kérdések megoldását a tengerpolitika keretében, akkor egészen természetes

és logikus, hogy azt most folytatják.

BETILTOTT ARADI LAPOK

Bukarestből jelenti: Az Aradon megjelenő Friss Ujság, Esti Ujság és Bánáti Ujság című lapok megjelenését a román hatóságok betiltották.

A Vreme római értesülései

A beográdi Vreme tegnapi számában római tudósítójának telefonjelentése alapján a következőket közli:

A politikai körök egyelőre elsősorban a román államférfiak római tartózkodása felé irányul. A megbeszélések célja — mondják Rómában — a balkáni és a dunai kérdés rendezése. A németországi és olaszországi találkozások egyelőre csupán a módszerek megvizsgálását jelentik. A tengelyhatalmak egyetértének abban, hogy az át-

alakítást békés módon végük keresztül, miután nézetük szerint ez az egyetlen természetes útja a terület megbékélésének és a tartós béke helyreállításának. Római értesülések szerint ugylátszik, hogy a románok hajlandóságot mutatnak erre a békés megoldásra és hajlandók területi engedményeket tenni Bulgáriának, Dobrudzsa egy részének átengedésével.

Ami a magyar-román viszony rendezését illeti, római körökben azon a nézeten vannak, hogy

Románia hajlandó lenne területe egy részét átengedni Magyarországnak, azokon a területeken pedig, ahol a magyarok kisebbségben vannak, népcserére kerülne sor. Ugyanekkor azonban egyes római körökben számolnak azzal, hogy Magyarország és Szlovákia között közeledésre, sőt egyesülésre is sor kerülhet. Ennek a fellevésnek alapja az a tény, hogy Magyarország néhány nappal ezelőtt önkormányzatot adott Kárpátaljának. Ez a tény — mondják Rómában — megkönnyítheti a magyar-szlovák kérdés megoldását. Ennek a megoldásnak főképp gazdasági természetű okai vannak, mert ilyen módon lehetővé válna gazdasági és politikai egység megteremtése Középeurópában.

Szovjet lépés Bukarestben

Moszkvából jelenti a szovjet távirati iroda: Miután a román kormány egyes esetekben nem tett teljesen eléget Bessarabia kiürítésének, illetve a lakosság visszaköltöztetésének, Szabovljev, a külügyi népbiztosság főtitkára július 13-án Davidesco román követnek jegyzéket nyújtott át azokról az esetekről, amelyekben a visszaköltöztetés rendelkezéseket nem hajtották végre. Hozzátette, hogy a szovjetkormány felkérte a román kormányt, tegyen intézkedéseket hasonló esetek megismétlődésének megakadályozására. Lavrentijev bukaresti szovjetkövet július 15-én hasonló előterjesztést tett Manoi-

lescu román külügyminiszternél, aki azt válaszolta, hogy a román kormány tanulmányozza az ügyet és biztosította a követet, hogy a román kormány előzékenységet tanúsít a Romániából Bessarabiába visszatérni kívánó lakosság iránt. A román külügyminiszter július 21-én a szovjetkövetnek írásos választ nyújtott át, amely megerősíti a szovjetkormány jegyzékében ismertetett tényeket és közli, hogy a román kormány vizsgálatot indított az ügyben.

Július 26-ig 194.974 besszarabiai lakos tért vissza Romániából Bessarabiába. A visszaköltözés tovább folyik. (A. A.)

A SZOVJET LÉGI ÉS TENGERI HADEREJE

Moszkvából jelenti az Avala: A »Vecsernjaja Moszkva« Ignatijev helyettes haditengerészeti népbiztos cikkét közli, amely többek között ezeket mondja:

A szovjet hajóhad hihetetlen módon megerősödött. A szovjet buvárnaszádflootta mind számbeli- leg, mind pedig minőség tekintetében bármely ország tengeralattjáróit felülmúlja. A szovjetunió haditengerészeti repülőgépei hatalmas erőt képviselnek. A szovjet hajóhadat a múlt év folyamán jelentékenyen növelték, úgyhogy 1939-ben már háromszor annyi hadihajónk volt, mint 1937-ben.

VOLPI SZENÁTOR BERLINBEN

Berlinből jelentik: Volpi olasz szenátor, a fasiszta ipari szövetség elnöke Berlinben tartózkodik. Hivatalos közlemény megállapítja, hogy a látogatás célja tanácskozás a német birodalom ipari szervezeteivel. Volpi gróf Alfieri berlini olasz nagykövét társaságában résztvevő Funk birodalmi miniszternek tiszteletére rendezett fogadásán. Ezt követően a német és olasz vezető férfiak tanácskoztak a két állam ipari központjainak együttműködéséről.

POLGÁRI KÖZIGAZGATÁS LUXEMBURGBAN

Luxemburghban az eddigi katonai közigazgatás helyébe bevezették a polgári közigazgatást.

A NÉPSZÖVETSEG PRINCETOWNBA KÖLTÖZIK

Newyorkból jelentik: A princetowni egyetem felajánlotta a Népszövetségnek, hogy a városban helyezték el a Népszövetség gazdasági és pénzügyi osztályát. Ahol lemondott főtitkár közölte az egyetemmel, hogy az osztály az ajánlatot elfogadja és Princetownba költözik.

FRANCIAORSZAG ÉS A NÉPSZÖVETSEG

A berni Bund foglalkozik Avenol visszalépésével és a következőket írja: Ha Avenol a mostani időben elhagyja genfi állását, akkor feltehető, hogy ez a lépés az új francia kormány kívánságára és utasítására történt. Az esemény talán annak a jele, hogy Franciaországnak a Népszövetséghez való viszonyában lényeges változás következhet be.

A MÜNCHENI MŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSA

Münchenből jelentik: A müncheni művészeti kiállítást Göbbels miniszter nyitotta meg. Utalt a mai világtörténelmi helyzetre és megállapította, hogy a német nép életét teljes egészében a háborúnak rendeli alá. A nemzeti szocialista álláspont szerint — mondotta — a művészet nem volt és ma sem csupán időtöltés, hanem feltétlen életszükséglet. A német katonák a legnagyobb európai kultúrörzséget. Beethoven és Wagner, Schiller, Goethe és Dürer országát is védelmezik. Göbbels ezután utalt arra, hogy Németországban — az ellenséges országokkal ellentétben — az egész háború alatt nyitva

maradtak a színházak, mozik, iskolák, egyetemek, valamint a múzeumok nagy része. Azzal tehát, hogy a német kulturájakat ápoljuk, nem kerülünk ellentétbe katonáink hősi életével, annál kevésbé, mert a művészet a nemzeti szocialista államban az egész nép tulajdona lett.

GIBRALTÁR UJABB BOMBÁZÁSA

Gibraltár felett ismét repülőgépek jelentek meg és bombákat dobtak le. A bombák több helyen tüzet okoztak. A repülők leginkább azokra a helyekre dobtak le bombákat, ahol az angol hajóegységek horgonyoznak. A löszerraktárakat ismételtelen eltalálták. A gibraltári légháritók erősen működtek, de egy repülőgépet sem találtak el.

SOROZATOS TÁMADÁSOK MÁLTA ELLEN

A Stefani-iroda külön tudósítója szerint éjjelután egy órától hajnalig olasz légi alakulatok sorozatos támadásokat intéztek Málta szigetének katonai célpontjai ellen. A sziget légvédelme heves elhárító tevékenységet fejtett ki. A légi riadó nemcsak egész éjszaka, de még a reggeli órákban is tartott, amikor olasz felderítő gépek jelentek meg, hogy fényképfelvételeket készítsenek az éjszaka folyamán bombázott főbb pontokról. Az okozott károk és rongálások igen jelentékenyek voltak. A bombatalálatok következtében több óráig tartó heves tüzvész keletkezett. Az olasz repülőgépek rendszeresen visszatértek kiindulópontjukra.

A NYUGATI FELTEKE NEM AMERIKAI BIRTOKAINAK VÉDELME

Havannából jelentik: Szombaton az Egyesült Államok, továbbá Cuba, Argentína, Brazília és Kanada képviselőiből alakított bizottság ülést tartott. Az általuk kidolgozott egyezménytervezet a nyugati féltekén levő nem amerikai birtokok oltalmának kérdésével foglalkozik. A tervezet három pontból áll. Az első az úgynevezett »Havannai nyilatkozat«, amely ismételt ünnepélyesen megerősíti a nyugati félgömb területeinek azt a jogát, hogy önmagukkal rendelkezzenek. Megerősíti továbbá az amerikai országoknak azt a jogát, hogy megvédjék magukat felségjoguk bármilyen átruházása ellen. 2. Az egyezmény értelmében az előbb említett célok hathatós megvalósítására szervezetet létesítenek. 3. Az egyezménytervezetben sürgős bizottság felállítását is elhatározták. Ez arra az időre vonatkozik, amíg az állandó, megfelelő szervezettel meg nem kezdheti működését. Az úgynevezett sürgős bizottság azonnali felállítása azért is szükséges, hogy szembenézhesen az esetleg bekövetkező helyzettel.

AZ AMERIKAI VÖRÖSKERESZT NAGYARÁNYU SEGITSÉGE

Washingtonból jelentik: Roosevelt elnök utasította Wallace földművelésügyi minisztert és Mor-

genthau pénzügyminisztert, hogy a kongresszus által engedélyezett 50 millió dollár értékben vásároljanak Amerikában mezőgazdasági termékeket, ruházati cikkeket, gyógyszereket és szállítsassák Európába, ahol a Vöröskereszt gondoskodik majd szétosztásukról. Az amerikaiak adományát az otthonukból kiűzött vagy az ellenségeskedések következtében hajléktalanra vált európaiak közt osztják szét. Arra a kérdésre, engedélyezik-e az angolok a szállításokat a tengerzáron át, Roosevelt sajtófőnöke kijelentette, hogy az elosztás kizáróan a Vöröskereszt feladata.

ZÁROLT KÖVETELÉSEK

A francia rádió közölte, hogy az angol kormány elrendelte valamennyi francia követelés zárolását. A francia kormány erre azzal válaszolt, hogy szintén zárolta az angol állampolgároknak Franciaországban és a francia gyarmatokon fennálló összes követelését.

A NÉMET HADIJELENTÉS

A tegnapi kiadott német hadijele- lentés szerint német repülők a La Manche-csatornán és Anglia keleti partjain sikeres támadásokat hajtottak végre angol hajók ellen. El- süllyesztettek egy 7 tonnás segéd- cirkáló, 2 torpedórombolót és te- litalálattal egy 5.000 tonnás keres- kedelmi hajót. Ezenkívül a német repülők bombázták Swansea kikötőt, ahol a támadás után nagy tü- zeket észleltek. A németek lelőttek 5 angol repülőgépet, míg a német repülők közül kettő nem tért vissza.

DÉLAFRIKA MEGERŐSÍTÉSE

Rómából jelentik: Az olasz saj- tó értesülése szerint az Atlanti Ocean déli részén levő angol hajó- had több egységét a délafrikai Si- montown hadikikötőben vonták össze. A kikötőben jelentős számú tengerészcsapat szállt partra. Két hónap alatt már másodízben for- duult elő, hogy ebben a kikötőben csapatokat tettek partra. Ezeket a csapatokat a délafrikai fontos ka- toni központokba szállítják, főleg a buroklakta mezőgazdasági tarto- mányokba.

Kutyák a tűzvonalban

A német hadsereg négylábu harcosai

A német csapatok hűséges segítőtársai a harcokban azok a kutyák, amelyeket a hadvezetőség innen is, onnan is katonai szolgálatra »hívott be«. Azok az erős, szívós, okos német juhászkutyák ezek, amelyeket Magyarországon farkaskutyáknak neveznek. Ha az előbb az- zal a kifejezéssel élünk, hogy ezeket a kutyákat katonai szolgálatra hívtak be, ez annyiban is helytálló, hogy »bevonulásuk« után épü- katonai kiképzésben részesülnek, akár a regruták. Természetesen ezt a kiképzést a német hadsereg olyan ka- tonái végzik, akik ebben szakem- berek. Minden hadikutyához egy »vezető« tartozik, aki iránt a kutya vak engedelmséggel viseltetik és parancsait minden körülmények között teljesíti.

Harcotérrel hazatért sebesültek mesélik, hogy közülük egyesek az életüket köszönhetik valamelyik ha- dikutyának, amelyet a sebesültek felkutatására képeztek ki. Ezek a kutyák körüljárták a csatateret, ha magával tehetetlen sebesültet ta- lálnak, óvatosan megközelítik és a sebesült már tudja, hogy ilyenkor valami felfereselési tárgyat vagy egyéb figyelmeztető jelet kell a kutya szájába adnia. A kutya vissza rohan vezetőjéhez, ez sebesültvívök- kel követi az előbbi helyre vissza- térő kutyát, amíg a sebesültet meg nem találják és biztonságba nem hely- yezik.

A hadikutya másik fontos felada- ta a hirszolgálat. Arról is beszámol- nak a harcotérrel hazatért katonák, hogy a hírvivőknek kiképzett ku- tyák milyen bámulatos megbízható- sággal vitték a jelentéseket, paran- csokat az első vonal és a parancs- nokságok között ide-oda, még a leg- nagyobb golyózáporban, a legtombo- lóbb harcizajban is. A kutya, amint a bokrok között elurran, sokkal nehezebben vehető észre mint az ember, úgyhogy nagyobb eshetősége van a rábizott parancsot vagy je- lentést rendelkezési helyére juttatni

a golyózáporban. Ilyen hírvivő ku- tyáknak köszönhető, hogy igen sok nehéz helyzetben továbbbithatók vol- tak parancsok vagy jelentések, anél- kül, hogy ez emberéletbe került vol- na. Külön kiképzést kapnak azok a hírvivő kutyák, amelyekre kisebb kalitkát szerelnek fel, a kalitkába pedig postagalambot zárnak. A ku- tyá ebben az esetben vezetőjéhez viszi a postagalambot, ez a galamb szárnya alá rejti a parányi alumini- umhengerbe zárt jelentést vagy pa- rancsot, amelyet most már a ga- lamb juttat el rendeltetési helyére.

A hadikutyák legnagyobb jelentősé- gü szolgálataikat akkor teljesítik, amikor veszedelmes pontok között a harcéri távbeszélő összeköttetést kell megteremteniük. Bizonyos me- ghatározott telefonállomásokon a ku- tyá vezetője adott pillanatban sza- badon engedi az állatot, melynek ol- dalára orsót szereltek fel. Amerre a kutya szaladt, lecsavarodik az orsó- ra göngyöltetett telefontörő. Ennek végét azután a másik állomáson már készülékébe kapcsolhatja a telefon- kezelő. Ugyanakkor a másik állo- másról párhuzamos összeköttetést létesítenek ugyancsak a hadikutya jóvoltából, az egyik állomással.

A német hadsereg nagyszerű gé- pezetében — amint látjuk — még a vasfegyessel irányított állati ér- telem is olyan alkotórész, amely ponosan és megbízhatóan műkö- dik együtt a többivel.

Uj nikkelbányát fedeztek fel Amerikában

Newyorkból jelentik: Az Egye- sült Államok leggazdagabb nikkel- bányáját fedezték fel Arizonától északnyugatra egy elhagyatott vi- déken. Littlefield mellett. Az ari- zinai ásványügyi bizottság kije- lentése szerint a lelőhely hosszúsá- ga 20 kilométer, szélessége pedig 200 és 500 méter között válto- kozik.

Francia vélemények a francia vereség okairól

A Journal de Genève című svájci lap kiküldte munkatársát Vichy-be, a francia kormány székhelyére, ahonnan rendkívül érdekes cikkekben számol be a megvert Franciaország hangulatáról, jövő terveiről és életéről. Legutóbbi cikkében a genfi újságíró több vezető francia katonával beszélt és megkérdezte véleményüket, miben látják a francia vereség okait. Az újságíró a következő feleletet kapta:

— Vereségünk voltaképpen 1936 március 7-én datálódott, amidőn a németek megszállták a demilitarizált Rajna-övet. Ettől kezdve a németek sokkal erősebbek lettek, mint mi. Magának a háborúnak a sorsa akkor dőlt el, amidőn benyomták frontunkat a Maas-vonalon. A dunkerquei hadsereg sorsa is meg volt pecsételve, amikor nem sikerült idejében visszavonni. Weygand tábornok megkísérelte ugyan az ellentámadást északról és délről az Arras-Peronne-i szakaszon, azonban az angolok északon már nem fogadták el parancsait és sietve behajózták csapataikat, mert ugylátszik meg voltak győződve arról, hogy a szárazföldi háboru el van veszve és ezért igyekeztek embereiket megmenteni a szigeti hadjárat számára. A németek jól megtanulták, hogy miért veszítették el 1918-ban a háborút és

semmi áron sem akartak ismét álló háborút kezdeni. Ezért olyan módszereket kerestek, amelyekkel vissza lehet hozni a régi mozgó háborút. Ezért építettek harci kocsikat, hogy megtörjék az akadályokat, ezért motorizálták egész hadseregiüket, hogy gyorsan be tudjanak hatolni a támadt részekben. A francia hadvezetés nem vette tekintetbe a modern technika fejlődését, amely minden vonalon elősegítette az offenzív hadviselést. Teremtő képzeletű híjján ugy gondolkodott, mint 1914-ben. Ezért volt minden gondjuk a Maginot-vonal. Más szóval, a franciák a mult háborújának megismétlésére készültek, a németek viszont a jövő háborújára.

A különös az, hogy a németek egyáltalán nem tartották titokban szándékaikat. Hadgyakorlataik során nyilvánosan végezték gyakorlataikat tankokkal és ejtőernyős vadászokkal. Katonai és technikai folyóirataik bővelkedtek új eljárásokra és módszerekre való részletekben. Előre bejelentették, hogy villámháborúra készülnek. Azonban senki, csupán az oiaszok vették tudomásul hadigépezetük hatalmas megnövekedését és módszereik eredetiségét. Franciaországban például azt hitték, hogy csak 10—12 páncélos hadosztállyal rendelkeznek, kiderült azonban, hogy volt 22 hadosztályuk.

De még a lengyelországi hadjárat sem nyitotta ki a szemeket. Azt hitték, hogy ott olyan különleges helyzet állt fenn, amelyből nem lehet következtetéseket levonni. Nagyon szigorúan itéltek a lengyelek felett. Pedig ezek, annak ellenére, hogy nem voltak harci kocsijaik és tankelhárító útegeik, megfelelő számú repülőgépek, mégis kitarítottak három hétig. Amikor májusban megkezdődtek az első harcok, francia részről minden igyekezet oda irányult, hogy tartsák a »folytonos frontot«. Ha valamelyik csapat hátrált, a többinek ehhez kellett alkalmazkodnia. Hallottuk a belgákat panaszkodni, hogy visszavonták csapataikat, noha nem verték meg őket. Ezzel szemben a németeknél az volt az elv, hogy csak előretörjenek, nem tördöve azzal, hogy ezáltal a front megszakad.

Valóban nagyon gyorsan nem is voltak már frontok. Amikor azután Weygand tábornok a Somme-folyónál újabb frontot igyekezett összehevenyészni, amely több hadi övezetből állt, a németeknek sikerült ezt is gyorsan felgöngyöliteni. A főszempont az volt, hogy ahol sikerült rést vágniok, ebbe minél több páncélos kocsit kell belevetni és nem törődtek azzal, hogy az így előrerontó csapatrészek között fennáll-e az összeköttetés vagy nem. Ugyanez a francia hadvezér a német győzelmet a vilámszerű gyorsaságban látja, amellyel kihasználják sikereiket.

De nemcsak magasrangu tisztekkel, hanem egyszerű katonákkal is beszélt a svájci újságíró,

akik a következőkben ismertették háborús tapasztalataikat:

— A németek jól tudnak veredkedni. És ezenkívül mindennel rendelkeznek, amire szükségük van. Náluk mindenki gépkocsin járt, senki sem volt soha fáradt. Lovak nélküli hadsereg volt a német. Ellenben mi negyvenkilós hátizsákkal harminc kilométereket gyalogoltunk. A mi gépkocsijaink rozszant batároknak tüntek fel nyolcvankilóméteres óránkénti sebességgel haladó motorizált hadoszlopok mellett. A harcikocsik elől támadtak meg bennünket, az ejtőernyősök hátulról. Ugyanakkor a levegőt egészen elsötétítették a repülőgépek. Valóban jól elkaptak bennünket.

Egy másik katona a következőket mondotta:

— Semmiben sem hasonlított ez a háboru az 1914-éhez. Nyolc hónapig télenek voltunk, amikor aztán megkezdődött a nagy dráma, csapataink bátorsága ellenére is sorozatos balszerencsék értek bennünket: legnevesebb hadvezéreink közül Billotté megölte egy autószerencsétlenség, Giraud és Prioux fogságba került. Közben a hidak nem robbantak fel,

a parancsokat későn kaptuk meg,

Weygand-t is későn nevezték ki. Ez mind hozzájárult ahhoz, hogy elvesztettük a háborút.

Meghalt Vécsey Géza sztáribecsei bankigazgató

Hosszas betegeskedés után Noviszádon elhunyt Vécsey Géza sztáribecsei bankigazgató 70 éves korában. Az elhunyt bankigazgató jelentős szerepet játszott Sztáribecse gazdasági és kulturális életében. Négy évtizedig állt az egyik legjelentősebb vajdasági pénzügyintézet, a sztáribecsei Bácsstiszamelléki Hitelbank szolgálatában.

Szabadidejét történelmi kutatásokkal töltötte el, megírta Sztáribecse történetét, történelmi vonatkozású írásaival gyakran szerepelt a heti lapok tárcarovataiban.

Vécsey Gézát súlyos betegen szállították be az egyik noviszádi szanatóriumba, azonban az orvosi tudomány már nem tudott rajta segíteni. A noviszádi futaki-uti temetőben helyezték örök nyugalomra, az egyházi szertartást Vécsey régi barátja, Hárs Aladár máliigyosi plébános végezte. A sírnál dr. Varró János orvos mondott búcsubeszédet barátai s a becei Magyar Népkör nevében. Temetésén sokan jelentek meg Sztáribecseről. Megjelent a Bácsstiszamelléki Hitelbank tisztviselőkara, a társadalmi egyesületek képviselőivel egyetemben. Halála általános részvételt keltett Sztáribecsen. Özvegye s rokonsága gyászolja.

Mi lesz a sztáribecsi híddal?

Sztáribecsi híddal irják: Mint már jelentettük, a város tulajdonában lévő tiszai pontonhid annyira megrongálódott, hogy azon a közlekedés teljesen lehetetlenné vált. A hidon régóta szünetel a forgalom, legnagyobb kárára iparunknak, — kereskedelmünknek és mezőgazdaságunknak, amit velünk együtt, a Bánát északi része is érez.

Az a reményünk, hogy a báni hivatal saját kezelésbe átveszi és rendbehozza a hidat, nem vált valóra. A város költségvetési fedezet hiányában, szintén nem tehet semmit, mert a javítási munkálatok 250.000 dinárba kerülnének. — Az előző rezsimnek a törvény határozott tilalma ellenére a hid összes jövedelmét elköltötték, nem létesítettek hidalapot s így szó sem lehet arról, hogy a város jelenlegi vezetősége, tekintve a siralmas pénzügyi állapotot, bármilyen megoldást találhasson.

Ebben a reménytelen helyzetben vetődött fel az az eszme, hogy néhány tőkeerős vállalkozó cégnek, vagy vállalatnak kellene a hidat használható állapotba helyeztetni és a hid jövedelmét kezelni

mindaddig amíg a befektetett összeg kamataival együtt be nem folyik. Ez volna az egyetlen kivétel az ut, amelynek megvalósulása esetén pangó idegenforgalmunk feléledne és gazdasági életünk új, egészséges vérkeringéshez jutna.

A társadalom együttes megmozdulására van szükség, hogy ez a terv, amelyet a város vezetősége is nagyon szorgalmaz, mielőbb valóra váljék. Az illető vállalkozónak pedig biztosítani kell a tisztességes hasznót, hogy ő is megtalálja a számítását.

Itt említjük meg hogy a tiszai kompjárat sok huza vonta után végre megindult, ez azonban csak fél megoldás, mert a kompjárat nem pótolja a hidat, amit feltétlenül rendbe kellene már egyszer hozni.

Omnia vincit amor...

Kétszeri leányszöktetés Bácsstopolán

Érdekes leányszöktetés fejleményei tartják izgalomban Bácsstopolán a férjhezmenendő leányokat és azoknak szüleiket, nem kevésbé az egész községet. Alig pár héttel ezelőtt ismerkedett meg V. J. jómodu bácsstopolai gazdálkodó 16 éves lánya P. M. bácsstopolai legénnyel. A lány szüleinek 50 lánccal jó, bácskai földjük van, szépen rendezett tanyaival és nagy jószágállománnyal, és ehhez a szép vagyonhoz két leányuk van, tehát

egy-egy leányuknak 25 lánccal föld jut.

Ezzel szemben a fiatalember szüleinek házuk és valamicske földjük van. A fiatalok a köztük lévő nagy vagyoni különbségek ellenére is hamarosan egymásba szerettek és a házasságról is kezdtek beszélgetni, de mindketten tudták, hogy a leány szülei nem fognak beleegyezni abba, hogy lányuk, szegény legényhez menjen feleségül. Ezért a két szerelmes nem is fordult kérelemmel az ügyben a leány szüleihez, hanem elhatározták, hogy megszöknének. Előre megbeszélt terv szerint az elmúlt vasárnap délután találkoztak az egyik félreeső utcában és a fiatalember motorkerékpárján elrobogtak ismeretlen helyre. A leány szülei amikor értesültek leányuk szökéséről, nagyon haragudtak, de nem tettek mindjárt feljelentést a rendőrségnél és így

az volt a látszat, hogy belenyu-

godtak a történetekbe. Erről valószínűleg értesültek a szökevények is, mert negyedik napra visszatértek Topolára. Most kezdődött azonban csak a baj! A leány édesanyja amikor értesült a szerelmespár visszatéréséről, azonnal jelentette az esetet a rendőrségnek és kérte, hogy leányát hozzák vissza. A rendőrség emberei éjjel elmentek a legény szüleinek házához, ahová követte őket a leány harcias, keményszívű anyja is. A rendőrség autón visszavitte szüleinek tanyájára a megszöktetett leányt, azonban nem sokáig volt odahaza, mert már a következő nap délelőttjén a szerelmes fiatalember ismét elvitte motorkerékpárján ismeretlen helyre szive választottját. Szökésük csak annyi idő alatt történt, amíg a leány anyja vizért ment a tanyai kúthoz. A leány szülei azonnal jelentették, hogy a két szerelmes ismét megszökött és most autók száguldanak minden irányba, hogy felkutassák a fiatalok rejtekhelyét, mert semmi szín alatt sem akarnak beleegyezni a házasságba. A községben pedig nagy érdeklődéssel várják a kétszeri leányszöktetés fejleményeit és, hogy végeredményben valóban »mindent le fog-e győzni a szerelem?«

Reggeli Ujság a magyarság napilapja

Légi utazás a „Clipper“-en az Óceán felett

Newyork—Lisszabon — Tizenkét utas . . . — Villámok és vámsztek — Itt a háborús Európa!

A rendkívüli viszonyok egyre jobban megnehezítik az utazást. Az olasz hadüzenet óta az amerikai hajók tudvalegőleg elkerültek a hadővezetetté nyilvánított Földközi-tengert. Így azok részére, akiknek valamilyen halaszthatatlan ügyben az Óceán tulsó partjára az Óvilágba kell jönniük. Lisszabon az egyetlen semleges kikötő. Vagy a kéthetenként induló hajójáratokkal érhetik el, vagy pedig — ha időt akarnak nyerni — a Pan American Airways gyors »Clipper«-gépein.

Hogyan folyik le az ilyen légiút New Yorktól Lisszabonig? Erre a kérdésre az élmény öszinteségével felel egy svájci orvos: dr. Alfred Schwarzenbach a Neue Zürcher Zeitungban.

ÓCEANREPÜLESRE BESZÁLLNI

Junius közepén határoztam el New Yorkban, hogy hazanézek, — írja utasunk. — A svájci főkonzul átadta nekem a berni politikai ügyosztálynak szánt futárpostát, a szükséges utlevéllel és diplomáciai vizumokkal. A Pan American Airways junius 18-án értesített, hogy legközelebb induló gépén helyet kaptam és felkért, jelenjek meg délután három órákor a társaság longjlandi repülő-kikötőjében. Az ezüstös színű »Dixie Clipper« ott horgonyzott az East River folyón, nem messze a Világkiállításától. Velem együtt összesen tizenkét utas szállt be a gépbe. Köztük a berlini amerikai követség egyik magasrangú tisztviselője két titkárával és két angol hölgy. A »Dixie«-gép félórát ment még a folyón fölfelé, hogy a felszálláshoz minél hosszabb nekifutása legyen, majd megfordult és mennydörgő motorrobaj közben lassan a levegőbe emelkedett. Alig negyedóra múlva meglehetősen magasságban értük el a partszegélyt, amely nemsokára eltűnt mögöttünk.

VACSORA KÉTEZER MÉTER MAGASSÁGBAN

Ezek a »Clipperek« a legmodernebb négymotoros vizirepülőgépek. Hátsó részükön vannak az utasok hálófülkéi, melyek az amerikai hálóköcsik belsejére emlékeztetnek. Nagyon hamar meg lehet szokni az utazásnak ezt az új módját. Messze a szárazföldtől, bizonyos magasságban az Óceán fölött, nincsenek már légi örvények, a gép egyenletesen suhan a levegőben, sokkal kevesebb rezgéssel, mintha hajón volna az ember. A közös szalón kényelmes karszékeiben nyugodtan olvashat az utas, sőt, aki akarja, levelezését is elvégezheti. Csak a szalkadatlan motorzugás hat zavarólag, különösen éjjel. Félhétkor estebédhez ültünk. Bőséges, kitünően elkészített menüt szolgálták fel a fehérkabátos stewardok: dinnyét, rostbifet burgonyával és vegyes főzelékekkel, szilvápudingót és gyümölcsöt. Közben az idő rosszabbra fordult. Mintegy kétezer méter magasan repültünk a felhők fölött, úgyhogy a tengerből nem láttunk semmit. Egyre hidegebb lett. A gép körül gomolyogva tornyosultak a felhők, majd villámok cikáztak, heves zápor dobolt az ablakokon, meg a szárnyfelületeken. Fél nyolckor a tiszták közölték velünk, hogy Bermuda brit szigetnél leszállunk és ott maradjunk éjszakára.

BONYODALMAK BERMUDÁBAN

Tíz óra körül feltűntek Bermuda első fényei. Hosszu percekig keringtünk még a laguna fölött, míg végül zöld rakéta jelezte, hogy leereszkedhetünk a vízre. A Clippertől a vámsztekig csukott motorcsónakon tettük meg az utat. Az utlevélvizsgálaton

csakhamar tustünk. Nekem feltűnt, hogy a falakon mindenütt falragaszok függnek a következő szöveggel: »Levelek és bármilyen iratok behozatala és kivitele tilos.« Már ekkor sejtettem, hogy kellemetlenségem lesz a svájci követség diplomáciai postacsomagja miatt és sejttemem valónak bizonyult. Az »Immigration Officer« közölte velem, hogy a táskát ott kell hagynom a vámpületben; másnap majd maga a kormányzó dönti el, tovább vihetem-e? Tizenegy óra körül végre egy kis motorcsónak az öblön át szállodánkig vitt bennünket.

Amikor felébredtem, kint zuhogott az eső. A reggelinél közölték velünk, hogy csak délután kettőkor indulunk tovább s így elég időnk van a sziget megtekintésére. Engem egy titkos rendőr kísért a kormányzósági palotába, amely bizony alig érdemli meg ezt a nevet. Mialatt régmódi Viktória-fogaton végigkocogtunk a városka kanyargós utcáján, amelyet kétoldalt villák és kertek szegélyeznek, beszédes kísérem elmesélte, hogy az egész sziget alig husz négyzetmérföld, harmincezer lakosa van, akiknek fő jövedelmi forrása a most alaposan megcsappant idegenforgalom.

A kormányzósági palotában nagy sürgés-forgást vártam, ehelyett álmos hangulat fogadott. Az előszobában egy titkárnő kezimunkával ütötte agyon az időt. Negyedóra várakozás után a brit kormányzó elé kerültem — hatalmas, szálás férfi, trópusi egyenruhában —, aki udvariasan elnézést kért, hogy zavar, de utlevelemben olasz vízum is van és minthogy Nagy-Britannia hadiállapotba került Itáliával, ez rám irányította a figyelmet. A diplomáciai irattáskára nézve abban maradtunk, hogy minthogy a Clippernek egyenesen az Azori szigetekre kellett volna repülnie, a legjobban a táskát kétezer méter magasságban nem is vesznek tudomást. Mindössze annyit kellett ünnepelesen kijelentennem, hogy tudomásom szerint semmi sincs a svájci irományok között, amit Bernből Olasz- vagy Németországba akarnának továbbítani.

Délután kettőkor a csukott motorcsónakon ismét visszamentünk Clippertünkhöz, de csak négy óra felé indultunk el.

ALVAS AZ AZOROKIG

Néhány perc és Bermuda mögöttünk maradt. Hét órákor megvacsoráztunk,

majd visszavonultam hálófülkémbe és lefeküdtem. Hajnalban ébredtem fel a steward kopogására, aki mindannyiunkat felköltözt: készülődjünk, mert egy óra múlva az Azori szigetekre leszállunk. Öltözködés közben kinéztem az ablakon: sugárzóan kék eget láttam, olyan ragyogóan tisztát, amilyenben »odalent« a legderűsebb nyári napokon sem gyönyörködhetik az ember. Aztán egyszerre fehéresszürke, folyékony ködtengerbe kerültünk, s amint husz-harmincöt perc múlva kihatóltunk belőle, odalent már felbukkant a legnagyobb Azori-szigetek egyike: Fayal. Pontosan négy órákor (reggel hétkor helyi időszámítás szerint) ereszkedtünk le a kikötő vizére, amelyen egy portugál hadihajó és két idemenekült német tehergőzös ringatózott.

Hortában — így hívják a sziget fővárosát — vámközegek és tiszták újra áttanulmányozták utleveleinket. Nagyon szigorúknak látszottak, de senkivel nem volt baj. Vizsgálat közben félkörben állottak körül a meglehetősen hanyagul öltözött portugál katonák; vállukról lazára engedett szíjon puskák hímáldozták. Félmeztelen koldusgyermekkel sarkunkban jártuk be a városkát, amely szegényes, de tiszta. Nincs mozija, se szállodája, egyetlen ékessége a »Központi Kávéház«, amelynek faasztalai mellett egy órácskát töltöttünk. Este felkocskáltunk a Pan American Airways dombtetőn lévő székházába és itt töltöttük az éjjelt.

A HÁBORU SZELE

Nyolc órákor megint a levegőbe emelkedtünk. A szigetetek ködelepel borította, amelyen lassan haladtunk át. Fent a ragyogó napsütés várt ránk. Az ablakon kinézve, figyeltem gépünk árnyékát, amint szeszélyes ugrásokkal követett bennünket a türemlő ködgomolyokon. Egyenesen Kelet felé szállottunk. Eseménytelen repülés volt, egyhangu motorzajjal, olvasgatással, böbiskolással. Délután féltkor rádiótávírászunk jelezte, hogy Lisszabon körzetébe érkezünk. Nemsokára leszálltunk a portugál főváros öblében, ahol csónokok vártak ránk. A vámsztekben megint más egyenruhák és szigorú arcok fogadtak, de diplomáciai vízumom ezuttal csodát tett. Semmit sem kérdeztek tőlem, még a málhámat sem nyitották fel. Különös érzés volt megint Európában lenni. Mohón hallgattuk a legfrissebb híreket. Az egyik vámsztekviselő figyelmeztetett, hogy ha nem foglaltunk le előre sürgőnyelleg szobát, alighanem baj lesz a megszállással, mert a várost elárastották a francia menekültek.

Ekkor ébredtem rá, hogy tőlünk alig néhány száz kilométernyire javában dúl a háború.

Furcsa szerelmi história Londonban

Különös izgalom érte Ethel Brooks 63 éves özvegyasszonyt. Közel két esztendővel ezelőtt történt, hogy Doris nevű lánya nyomtalanul eltűnt és bár sokáig kerestette, nem akadott nyomára. Az eltűnést bejelentette a rendőrségnek, amelytől most azt az értesítést kapta, hogy leánya holttestét megtalálták az egyik londoni erdőben. A kétségbeesett asszony hozzátartozóival együtt elment a londoni bonctani intézetbe, ahol a holttestben felismerte a lányát. Ezután a temetést annak rendje és módja szerint megrendezték, de annál nagyobb volt a meglepetés, amikor a temetést követő napon az özvegyasszony táviratot kapott »elhunyt« leányától. Lázasan nyomozás indult és rövidesen kiderült, hogy Doris Brooks két évvel ezelőtt beleszeretett egy fiatalemberbe, férjhez akart hozzá menni, de anyja ellenezte a házasságot. Erre megszökött hazulról és titokban házasságot kötött. Amikor most az olvasta az újságokban, hogy »holttestét« megtalálták, azonnal táviratozott az édesanyjának. A rendőrség a különös ügyet még nem zárta le, mert kiderült, hogy Doris hamis okmányokkal, álnéven kötött házasságot. Emiatt eljárást indítottak ellene.

Az iskolán kívüli népszerűség, minden egyesület első kötelessége.

Szines szalag

Jubilál a levelezőlap: 1870. július 25-én jelentek meg először a levelezőlapok a postai forgalomban, tehát most hetvenéves Stephan német postatanácsos »találmánya«.

Acélszakos lelkészek foglalkoztatást teljesíteni, mint a Times jelenti, az angol légtitkalmi pincékben, hogy lelki vigaszt adjanak az ott tartózkodóknak, valamint a sebesülteknek és haldoklóknak.

Gyapotot hozott első útján a »Viacheslav Molotov« nevű szovjetközös Svédország számára. Gyapoton kívül gépeket is szállított a szovjetország gőzös, amely most ismét megkezdte rendszeres járatát. Leningrád, Helsinki, Stockholm, Stettin és Reval között. Első útján utasok még nem voltak a fedélzetén.

A londoni földalatti villamosok állomásain a napokban háborús fényképkiállítás rendeztek. Ez a kiállítás több nagykereskedőnek azt az ötletet adta, hogy a földalatti villamosok várakozóhelyein kirakatot és esetleg elárúsítóhelyet állítsanak fel. Az egyik harisnyakereskedő cég máris plakátokat tett ki kirakatába a következő szöveggel: »Légtitkalmi kényszerfogságát fordítsa fehéreneműinek és harisnyáinak vásárlására. Cégünket minden nagyobb földalatti állomásnál megtalálhatja.«

Hans Johst, aki most megkapta a Goethe-érmét, ötvenedik születésnapját ünnepli. Az első világháború alatt három darabját adták. A háború után a nemzeti szocializmushoz csatlakozott és megírta darabját, a »Schlageter«-t, amely a Ruhrvidék megszállásának korából meríti tárgyát. Ezt a darabot valamennyi német színpadon adják. A nemzeti szocializmus uralomra jutása óta vezető dramaturgja a berlini állami színháznak és 1934 óta elnöke a német költészeti akadémiának, majd a birodalmi írói kamarának.

Piéri francia közlekedési miniszter az »Echo de Paris«-ban nyilatkozott a menekültek kérdéséről. »Az a feladatom — mondotta —, hogy néhány napon belül 1,700.000 francia katona és 1,200.000 belga mozgósított hazaszállításáról gondoskodjam. Ezenkívül legalább 3,000.000 francia polgári menekült vár hazaszállításra, úgyhogy a francia vasutaknak összesen hatmillió ember gyors elszállításának kérdése okoz gondot. Ha egy vonatszerelvényre 1200 személyt számítunk, akkor is 5000 vonatra volna szükségünk. Ez tehát rettenetes feladat és azonkívül nem rendelkezünk elég szénnel sem ahhoz, hogy ezeknek a követelményeknek megfeleljünk.«

Él-e Dudet káplár?

(Heteken keresztül hányódott ez az irás — mire megérkezett, sok vonatkozásban talán túlhaladott már. Mégis közöljük, eredeti szövegében — mint jellemző dokumentumát világtörténelmi napjainknak.)

Ez a kis pályaudvar, melynek peronján állok, Franciaország közepén van. Egyheti gyaloglás után végre elértem egy olyan állomást, mely még nincs összebombázva és melyen a forgalmi tiszt azt mondta:

— Várjanak!... Lehet, hogy az éjszaka jön egy vonat!

Kora délután van, de a »lehetséges« éjszakai vonat reménye két-három ezer embert csodított össze itt s ezek az emberek most a sinek között lődörögve és a szomszédos réteken üldögélve várják a vonatot... a Vonatot, mely elviszi őket, tovább, egyre tovább, egy szebb világba, melyben nem bögnek az ágyuk és nem sívitanak a légi torpedók. Fáradtan, piszkosan, éhesen ülnek: ruhájukon látni, hogy a jobb polgári osztályhoz tartoznak, de napok, vagy talán hetek óta szalmában alusznak és ugyanannyi idő óta nem mosakodtak... Szalmában! Volt éjszaka, amikor menekülésem során az országot betonján aludtam egy bűdös olajszagú teherautó alatt, ahová az eső elől bujtam be. A szalmában alvás e percben távol, raffinált luxusnak tűnt nekem.

Most itt várunk az állomáson. Lassan esteledik, de vonat nem jön. Néhány asszony elmegy a faluba ennivalót vagy tejet vadászni, hoznak is valamit, de annyi gyereknek, amennyi itt van, három falu teje is kevés lenne. Már kezd ránkborulni az éjszaka, amikor rémült moraj kavargja fel a tömeget:

— Repülőgép!... Repülőgép!... Mindenki az eget kémleli, kidülledt szemmel, felnyújtott nyakkal. Milyen gép?... Micsoda rémség közeledik felénk megint, milyen újabb halálfelelem?... — Két gép!... Egy nagy és egy kicsi!...

Valóban: most már ráismerek. Egy testes olasz bombavető jön elől, mögötte, jó magasan egy francia vadászgép. A bombavető ide-oda cikázik, hogy kijusson a vadászgép tűzből. Az pedig mindenütt mögötte és vadul dörögnek a gépeggyerei. Már itt is vannak a fejünk felett. Nincs hova menekülni... mindenki ott fekszik a földre, ahol van és várja az életet vagy halált hozó véletlent. Mellettem egy anya maga alá huzza a kisfiát és ráborul, mint a kotlóstyuk, egész testével védelmezve...

A bombavető megfordul és újra visszatér az állomásunk fölé. A vadászgép most alacsonyban repül, láthatólag, hogy ne fölülről lefelé kelljen tüzelnie, hiszen akkor halomra gyilkolna bennünket itt a földön.

— Bomba! — sikoltja egy lány. Felkapom a fejem és valóban látom a két hosszú, szivaralaku bombát, amint a gépről leválik. Pontosan a fejem felett vannak. Átvillan az agyanom, hogy ez nem eshetik ránk, hiszen a repülőgép sebessége veti el, messze. De ez csak egy villanásszerű gondolat. A két bomba rettenetes vijjogással, szirénafütyüléssel süvit a levegőben... Azután két mély dörrenés... s csend. Felnézek: látni a porfelhőt, ahol a bombák lecsapnak. A pilóta a vasutvonalat akarta elvágni, de a sinektől körülbelül 100 méternyire levő kis majort találta el. A két gép, szüntelenül gépfegyverezve egymást, már messze jár fölünk. Az emberek feltápászkodnak és mélyet lélegznek... Hohó, még mindig élünk! A major nagy füsttel ég, de fáradtak vagyunk odamenni.

Már jól benne vagyunk az éjszakában, amikor távoli vonatpöfögés hangzik fel és lassan, idegfeszítő lassúsággal begurul egy katonai sebessézállító vonat. Oldalán és tetején hatalmas Vörös kereszt. Az ablakokban boros-

tásarcu sebesültek néznek bennünket. Ez a vonat, ha akar sem vehet fel civil menekülteket... Hosszu tárgyalás indul meg az állomásfőnök és a sebesültvonat parancsnoka között; az orvosost magyaráz, hogy nincs módja: a betegeket nem lehet zavarni. Súlyos sebesültek vannak, de... de ezalatt a sebesültek maguk felnyitják a vagonok ajtaját, ép kezüket lenyújtják a lépcső fölé és egymásután rángatnak fel bennünket a kocsi. Tíz perc múlva a vonat pukkanásig zsufolva újra elindul, hogy levigyen bennünket Franciaország jelenlegi fővárosa, a kormány székhelye: Bordeaux felé!

A rudon lógó hordágyakon a sebesültek felvidulnak. Csillogó szemmel kérdegetnek: minden a világon érdekli őket. De amikor mi kezdjük őket kérdezni, a földre néznek és legyintenek.

— Mészárszék!... Jobb nem is beszélni róla!

— Hihetetlen tulerő — mondja a másik.

— Elárultak bennünket!... — dörög, s a földre kőp.

Az éjszaka lassan mulik el. Reggel az asszonyok beállnak önkéntes ápolónőnek és sorra mosdatják a sebesülteket. A katoná-ápolók hálásak a segítségért... Dél előtt újra repülőgép-bugás, de ezuttal francia gépek. Három nehéz bombázóraj huz el felettünk, észak felé.

Ezután találkozunk a Dunquerque-i hősök vonatával. Egy kis állomáson álltunk, amikor a másik sínre, ellenkező irányból begördült egy katonavonat. Egyik vagonjából tépett trikólór leng elő, s rajta a szöveg:

»Akik Dunquerqueből megmenekültek.«

Ezek a barnára sült arcú emberek élték végig ennek a háborúnak a legvadabb, legvéresebb csatáját. Ezek mentették meg a kis halászhajók ezreit s vitték át Angliába, mialatt a német repülőgépek szünet nélkül bombázták és gépfegyverezték őket.

Angliából azután ismét áthajózták őket ide s most utaznak észak felé, a front felé.

Egy asszony a mi kocsiunkban felugrik és az ablakhoz rohan.

Az olasz földközítengeri katonai eredmények összefoglalása

Írta: NYIRY LÁSZLÓ

Az olasz hadműveleteknek a Földközi tengeren két fő jellegzetességük van: légi támadásokkal előkészíteni a totális támadásokat azokon a brit területeken, amelyeket Olaszország meg akar szállni, illetve, amelyek az olasz hadsereg műveleteit már most veszélyeztetnék.

Máltát, mint tudjuk, ugyiszólván naponta bombázzák az olaszok. Ennek nemcsak az a magyarázata, hogy a szilag erősen felfegyverzett angol támaszpontja utját állja az olasz Dodekaneszszből Pantelleria felé haladó olasz hajóknak, hanem mert Máltáról a szicíliai olasz támaszpontokat hatásosan lehet bombázni.

Az olasz légierők működését kettőzött éberséggel egészítik ki az olasz tengeri egységek, amelyek az angol hajóhad minden megmozdulására azonnal lecsapnak. A legnagyobb olasz tengeri sikert a Jóni tengeren érték el az olasz tengeri erők. Ez kettős csata volt, amely lehetetlenné tette, hogy az egyidőben Gibraltár felől és Alexandria irányából előnyomuló két nagy angol hadihajóraj megtámadja Olaszország partjait. Mindkét angol hajóraj lemondott katonai céljairól.

Az olasz hadműveletek további jel-

— Ti vagytok-e a 96-os tüzérezred?
— Igen, ami megmaradt! — felelik a bakák.

— Akik Dunquerque-ben voltak?...

— Igen!... — Igen!...

— Uristen!... Keressétek meg a fiaimat!... Dudet káplár, a harmadik batallionból!... Emberek!

Két katona lekászálódik a marhako-csiból és elindul jobbra és balra a kocsisoron, minden vagonba bekiabálva:

— Caporal Dudet!...

— Caporal Dudet!...

— Dudet!...

Senki sem felel. Dudet káplár nincs a vonaton. Holtteste ott pihen valószínűleg a dunquerquei tengerpart sárga homokdombjai között. A két katona szegyenkező arccal jön vissza. Az anya arcát lassan halálos sápadtság önti el.

— Hát akkor... — mondja.

Ebben a percben egy fiatal hadnagy, aki eddig szónéklül kísérte figyelemmel a készülő tragédiát, felkel és oda lép hozzá...

— Nem, Madame — mondja halkán — a fia nem esett el!

— Hanem?

— Fogságba esett Dunquerqueben.

— Fogságba?... Hogyan?

A hadnagy arcán látom, hogy hazudik. Másik két bajtársa is látja és ő is odajönnek segíteni, cinkosként ez igazulmas csatába.

— Ja, a Dudet?... Az ottmaradt Dunquerqueben!

— Miért hagyták el?

— Ők voltak az utolsó, ők védtek a mi visszavonulásunkat és...

— És?

— Nem volt több hajó már!... Ott kellett maradniuk.

— És nem ötétek meg őket?

— Nem, egyszerűen fogságba estek... Elvitték Németországba.

Az anya gyanakodni kezd...

— Mondja — kiált fel, — hogy nézi Dudet káplár?

A hadnagy homlokán kiüt a verejték. Vége! Most kiderül!...

De ebben a pillanatban éles fütty hallatszik és a vonatunk elindul.

— Irjon a svájci Vöröskeresztnek, Madame! — hallatszik messziről a hadnagy hangja.

— Hazudtak! — sugja az asszony.

— Érzem, hogy meghalt.

És beleharap a zsebkendőjébe

D. G. Hackel

rendítené meg.

A Kenya tartományban lévő Moyale olasz részről történt elfoglalása azért jelentős eredmény, mert az olaszok ezáltal meghódították azt a területet, mely ék alakban nyult be Olasz-Kelet-Afrika testébe.

Összefoglalásszerűen az olaszok hadműveleteit így jellemezhetjük:

Az olaszok a brit hadiflotta uralmát a Földközi tengeren kétségessé tették, mert a két angol hajóhad-csoport a legkisebb eredmény nélkül kénytelen volt visszavonulni Gibraltárba és Alexandriába. Olaszország bebizonyította, hogy tengeri és fölényes gépi erővel elretesztelte a Földközi tenger közepét. A messinai és szicíliai olasz támaszpontok lehetővé tették Olaszországnak már eddig is, hogy erőit ott összpontosítsa és Anglia gibraltári és közeli támaszpontjait egymástól elválassza. Málta fokozatos és állandó bombázása a szicíliai, szardiniai és apuliai bázisokról e támaszpontot értéktelenné teszi, úgyhogy ennek eles-tével számolni lehet.

Olaszország nemcsak ura a Földközi tengernek, hanem óvatos, de biztosított előnyomulásával Szudánban és Kenyában egyrészt lekötöti az ottani angol erőket, másrészt már eddig is területet hódított meg. A Port-Szudán ellen várható támadás siker esetén azt eredményezhetné, hogy az afrikai főhadiszintérré, tehát Szudánba irányított angol huzai szállítmányok csak nagy nehézségek árán érhetik el a Szudánban harcoló angol csapatokat.

Vasutas kongresszus Noviszádon

A kongresszus tegnapi ülésén Beslic miniszter is résztvevett

A Noviszádon ülésező vasutas kongresszus az egyes szakbizottságok munkájának befejeztével tegnap délelőtt 10 órakor ünnepi ülést tartott az Emlékothozban.

Az ülésen résztvevett Nikola Beslic közlekedésügyi miniszter is, továbbá Milan Jovics mérnök az államvasutak vezérigazgatója és Nikola Martinovic kerületi igazgató.

Az ünnepi ülés után a Fehér Hajú éttermében társasbéd volt a vendégek tiszteletére.

25 éves a Ku-Klux-Klan

Rómából jelentik: A Ku-Klux-Klan jubileumáról ír az Osservatore Romano egyik legutóbbi száma »Szerencsétlen jubileum« címmel. Ezt az amerikai szervezetet huszonöt évvel ezelőtt az amerikai hálaladó nap alkalmából alakították meg. J. W. Simons prédikátor néhány követője a georgiai Atlanta környékén egy hegycsúcson gyülekezett össze és éjjelkor, lobogó fátylafényben megalakították a »Ku-Klux-Klan lovagok láthatatlan birodalmát«. A név már maga nem volt új, mert már 1865-ben alakult ilyen néven titkos társaság, abból a célból, hogy az emancipált néger politikai befolyása ellen védekezzen. Ezt a szervezetet terrorisztikus cselekményei miatt betiltották. Az új Ku-Klux-Klan, amelynek főnöke »császári varázsló« címet visel, rövidesen sokmillió tagra tett szert. Az új szervezet is főként a néger ellen küzdött, azonkívül a katolikusok és néger politikai befolyása ellen a bevándorlók ellen is. Nem riadt vissza a gyilkosságoktól, gyújtogatásoktól sem. A szervezet a szabadkőműveliség rítusának alapja.

HIREK

MAGYAR SZÜLŐK, MAGYAR ISKOLÁBA IRASSATOK GYERMEKEITEKET!

— **Dr. Macsek születésnapja** Beocsinban. Tegnap délelőtt, ünnepélyes keretek közt, ülték meg dr. Macsek Vlatkó születésnapját Beocsinban. Az ünnepség fénypontja a nagy felvonulás volt, amelyet a horvát zászlókkal díszített sporttelepen rendeztek. Délben a Kaszinó nagyszobájában 80 terítékes ebéd volt. Az ünnepséget, amelyen több zagrebi kiküldött is részt vett, a városi önkormányzat igazgatója vezette.

— **Kraszojevics bán az alekszináci szénbányában.** Tegnap számunkban megírtuk, hogy az alekszináci szénbánya Szveti Alekszandar nevű tárnájában tűz ütött ki, amelynek 11 halálos és közel ugyanannyi sebesült áldozata van. A bányában 35 munkás dolgozott s így a bányászoknak éppen csak egyharmada került ki sértetlenül a szerencsétlenségből. A bánya egyébként belga társaság tulajdonában volt. Néhány órával a szerencsétlenség után autót megérintett a helyszínrre Kraszojevics moravai bán, Dimitrije Szimonovics nisi rendőrkapitány és több más bányai főtisztviselő kíséretében. A bán gyorssegélyt osztott ki az áldozatok hozzátartozóinak.

— **Tűz a cseneji szállásokon.** Tegnap hajnalban, eddig még ismeretlen okból tűz támadt Tatomir Letic cseneji gazda szállásán. A tűz elhamvasztott 3 nádfődeles házat, a kár mintegy 80.000 dinár. Minthogy a szállás már hosszabb ideje elhagyott volt, rejtély, mi okozta a tüzet. A vizsgálat folyik.

— **Hőhullám Görögországban és Amerikában.** Athéni jelentés szerint Görögországban napok óta szinte kibírhatatlan hőség uralkodik s magában a fővárosban tegnap 40 fokot mértek árnyékban. — Amerikában is nagy kánikula van s a hőségnek eddig már több mint kétezer halálos áldozata van.

— **Tűz Martonoson.** Martonosról jelentik: Konec Pál nádtetejes háza szombat délelőtt kéménytűz következtében kigyulladt. A helybéli tűzoltóság azonnal kivonult a színhelyre, de a ház teljes leégését megakadályozni már nem tudták. A szomszédban és a közeli utast mentén buzakazlakat sikerült elszigetelni a nagy szél következtében átsapódó égő nád és fadaraboktól. Az épület be volt biztosítva és így a kár megtérül.

— **Csantaviri hírek.** A községében megállapították a hivatalos órákat. Eszerint a hivatalokban reggel 7-től délután 1 óráig dolgoznak. Feleket 8—12 között fogadnak. — Az első cséplési eredmények Csantavirén és környékén a várakozáson alul maradtak. A buza átlagosan 9, az árpa pedig 10 métert adott holdankint. — A községi elöljáróság felhívja az érdekeltek figyelmét, hogy a község belterületén cséplni csak a szerükön szabad. Akkor is legalább 500 méternyire kell állniok a gépeknek egymástól. Szalmát tilos nagy mennyiségben az udvarban felhalmozni. — Az ipartestületi székház nagybirtokos munkálataival elkészültek és a székházban már meg is kezdődött a rendes munka.

Bonaparte Napoleon (1769–1821)

1809-iki hadjárata alatt egy vitéz tiroli harcost fogtak el, aki egy-maga felvette a harcot egy husz tagból álló francia járőrrel, végül a tulerőnek kénytelen volt engedni és megadta magát. Napoleonnak tudomására jutott a tiroli hős bátorsága, személyesen akarta őt látni; a tiroli azonban az egyenlőtlen küzdelemben oly súlyos sebesüléseket szenvedett, hogy ágyából nem tudott felkelni.

— Akkor megkímélem őt és magam megyek betegágyához — mondá Napoleon.

Még aznap meglátogatta a császár a tirolit, aki egy falusi vi-tyillóban feküdt. Németül beszélt vele Napoleon, de a felelet csak félig-meddig volt érthető a tiroli ajkáról. A császár többek között ezt kérdezte tőle:

— Minden honfitársad oly vitéz és bátor, mint te vagy?

— Ha felséged hozzájuk menne, nem egykönnyen szabadulna meg tőlük — felelte törődött hangon a sebesült.

Napoleon az ilyen bátorságot még ellenségeinél is becsülte.

— Ha földieid olyan dühösek rám, amint mondd — szólott akkor Napoleon —, nem is megyek a tiroiak közé; ennél fogva most te vagy az oka Bécsbe menetelemnek, ahol a császárodat is megke-remem.

— No, nem is igen fog Ferenc örülni neki — válaszolta nevetve a tiroli.

Midőn Napoleon a vitéz szavait megmagyaráztatta magának, jót nevetett a tiroli nyíltságán és néhány arannyal jutalmazta meg.

— **Növendékfelvétel az adai mezőgazdasági iskolába.** Az adai mezőgazdasági szakiskolába növendékeket vesznek föl. Olyan ifjak jelentkezhetnek, akik már 14-ik életévüket betöltötték, de még nem multak el 18 évesek, elvégezték az elemi iskolát, egészségesekek, mezőgazdasági munkára alkalmasak. — Jelentkezni lehet a városháza 33-as számú szobájában.

...Igen, de az *Idel* izentines

— **Kevés buza terem az idén Csitében.** Santiagóból jelentik: Csitében a három hónap óta tartó esőzés következtében a vetésterületnek csak 15 százalékát tudták bevetni. Attól félnek, hogy a buzaratás eredménye nem lesz elég Csité be földi szükségletének fedezésére sem.

— **Új zsidó ujságot engedélyeztek Krakóban.** Berlinből jelentik: Krakóban rövidesen zsidó ujság jelenik meg, amely az egész főkörmányzóság zsidóságának szellemi irányítója lesz.

— **Az angolok elviszik Indiából az ezüstöt.** Londonból jelentik: Brit-Indiában az ottani angol hatóságok bevonják az összes ezüstrupia-érmekeket. A magánosoknál található ezüstrupiaikat a hatóságok lefoglalták s a jövőben csak papírrupiaik lesznek forgalomban.

— **Mit keresnek Amerikában.** New-Yorkból jelentik: Az amerikai pénzügyminisztérium az adóbevallások alapján minden évről pontos névsort állít össze arról, hogy az egyes amerikai állampolgárok mennyi fizetést huznak. Ennek a kimutatásnak összeállítása természetesen hosszú időt vesz igénybe és így csak most hozzák nyilvánosságra az 1938. évi adatokat. Eszerint ebben az évben az Egyesült Államokban a legnagyobb fizetése Louis B. Mayernek, a Metro-Goldwyn-Mayer filmvállalat alelnökének volt, aki 688.369 dollár évi fizetést huzott. Utána következett Countaway, az „Unilever” szappan-koncern igazgatója, 469.713 dollár fizetéssel. Előkelő helyet foglalnak el ezen a listán természetesen a filmsztárok is. A legtöbbet kereső nő 1938-ban Claudette Colbert volt 426.914 dollár fizetéssel. A legtöbbet kereső gyermek Shirley Temple, a világhírű gyermeksztár volt, akinek fizetése 307.014 dollárra rugott. Az Egyesült Államokban összesen hatszázötvenen voltak olyanok, akik évi 75.000 dollárnál többet kerestek.

— **Báctopolai hírek.** Az anyakönyvi hivatal jelentése szerint az elmúlt hét folyamán sem születés, sem házasságkötés nem történt. Elhaltak: Petrovics Dusánné 28 éves. Szalma István 55 éves, Mészáros Verona 2 hónapos, özv. Izsáki Ferencné szül. Benák Krisztina 72 éves és Kramli Jánosné szül. Kovács Erzsébet 73 éves korukban. — A Sakkör vezetősége elhatározta, hogy a XVII országos amatőrversenyre, amelyet augusztus 10 és 26-a között Célyében tartanak meg, Herbatin Kálmánt nevezik be. Egyben a Jugoszláv Sakk-szövetség közgyűlése elé azt a kérésüket terjesztették, hogy a jövő évi országos amatőrversenyt Báctopolán tartsák meg. — Akiknek szalmájuk van eladó, jelentsék ezt be a községi elöljáróságnál. — A múlt évben felépített báctopolai görögkeleti templom harangját augusztus 1 és 2-án fogják felszentelni ünnepélyes keretek között. A felszentelést Csirics Irinej noviszádi püspök fogja végezni. — Mihálovics Béla kereskedő és földbirtokos házában tűz ütött ki, amelyet a házbelieknek sikerült lokalizálni. A kár mintegy 15.000 dinár. — A járási Kerékpáros Egyesület kérvényt nyújtott be a községi képviselőtestülethez, melyben kérte, hogy a községhezától a vasutállomásig vezető Králya Petra utca rendezése alkalmával a kocsit és a gyalogjáró között 60 cm. kerékpáros utat építsen ki a község. Ennek a kerékpáros utnak költségeihez a kerékpáros Egyesület is hozzájárulna. — Arak a pénteki hetipiacon: hizott kacsa 14, hizott sertés 9—10, hizott liba 12—15, tyúk 10, csirke 12 dinár kilónként tojás 60 para darabja. Választási malac 140—220 dinár páronként, ujborgonya 2—4, paradicsom 3—4, zöldbab 1 turó 6, vaj 24—30 dinár kilónként.

— **FOTO AMATŐRÖK felvételeit legszebben és leggyorsabban BARTA I DRUG fozszaküzlete dolgozza ki. Noviszád.**

— **Hová ment volna az olaj.** Madridból jelentik: Az amerikai hatóságok lefoglaltak kétféle millió barrel 3 millió 150 ezer hektoliter olajat, amelyet amerikai cégek Spanyolországba akartak küldeni. Ugyanis az a gyanu merült fel, hogy a spanyolok ezt az olajszállítást más külföldi államoknak akarták továbbadni.

Amerikai házasság

I.
Fred Withe sietett, tehát kiszállt autójából és gyalog vágott neki a negyvenötödik utcának. Mint mindig, most is friss volt és elegáns.

— Hello, Fred, meg se ismeri az embert?
A nő hangra Fred Withe felütötte a fejét. Vajjon ki ez a hölgy, aki ilyen barátságosan rendreutasítja? Valahonnan ismeri, az bizonyos, de hogy honnan, nem jutott eszébe. De ideje se volt törni a fejét, mert a hölgy állandóan kérdésekkel ostromolta. Hogy van? Mit csinál? Bol-dog? Sokat dolgozik?

Fred elragadtatása őszinte volt.

— Nem is hiszi, mennyire örülök, hogy végre viszontlátom.

Hiszen csak tudná, hogy kicsoda? Anyai közvetlenség és báj áradt a nőből, hogy Fred valósággal el volt bűvölve.

— Elkisérem, ha megengedi.

— Képzelm, állást vállaltam! Mannequin vagyok az Amazon-szalomban, itt a negyvenötödik utcában. A munka nem szegény.

— Imádom a dolgozó nőket.

II.
Hívatta a titkárat.
— A negyvenötödik utcában felkeresi az Amazon-szalont és kinyomozza, ki az a próbakísasszony, akivel én ma délelőtt találkoztam. Leírást már adtam magának róla. Feljegyezte az adatokat?

— Itt van a noteszemben.

— Tapintatosan intézte el. Sejtettem sem szabad, hogy még a nevét is elfelejtettem. Ha pedig a hölgy fel-lelem kérdezősködni, meg ne mondja, hogy már kilenc feleségem volt.

— Attól tartok, hogy a hölgy lesz a tizedik.

— Előre azt sohse lehet tudni.

III.
— Az Amazon-szalomból jövök.

— Beszélt a hölgygel?

— Beszéltem vele.

— No és?

— A dolog teljesen reménytelen. Amikor előadtam neki, hogy mr. Fred Withe gyöngéd érzelmeket táplál iránta, harsányan fellépett. Még a könnye is csurgott a nevetéstől.

— Érthetetlen.

— Azt mondta, semmi kedve a tizediknek lenni, beéri ő a harmadik hellyel is.

— A harmadik hellyel? Hogyan?

— Öngyűségét ugyanis mrs. Fred Withe nek hívják! Ő volt a sorrendben a harmadik számú feleség.

Fred a homlokára csapott:

— Örög vigye! Hát persze, a Jessy! Lássa, azért nem lehet azt mondani, hogy rossz az emlékező te-hetségem. Már az első pilanthatban tudtam hogy valahonnan ismerem.

DYMI

— **Olajrendelet Norvégiában.** Oslóból jelentik: Norvégiában új rendelet adtak ki az autók és parti hajó-zás olaj, benzín és szénhasználatának szabályozására. A rendelet értelmében a parti hajózás céljaira csak külön, indokolt esetben adott engedéllyel lehet szén és ásványolajat használni. A meglévő készleteket elsősorban a halászhajók rendelkezésére bocsátják.

— **Az első hajó Strassburgba.** Strassburgból jelentik: Strassburg ipari kikötőjébe szénzállító hajó érkezett. A hajó rakományát a strassburgi városi gázműveké. A hajót a város kormány-biztosa és a kikötői igazgatóság biztosa ünnepélyesen üdvözölte, minthogy ez volt az első vizijármű, amely tizhavi teljes szünet után elsőnek futott be Strassburg ipari kikötőjébe.

Közgazdaság

A horvát „Gospodarszka Szloga” vajdasági alosztályt alakít

A horvát „Gospodarszka Szloga” megbízásából a múlt héten Bácskában tartózkodott Dr. Kutlesa Iván a Gospodarszka Szloga referense. Dr. Kutlesa a Vajdaságban több magyar községet is meglátogatott és tanulmányozta az állattenyésztés helyzetét. Dr. Kutlesa kíséretében Dr. Pummer Sándor bácsopolai ügyvéd volt. A tapasztalatok alapján szükségesnek látták, hogy a

Vajdaság magyar kis- és nagygazda állattenyésztőit külön Állatkezelési Szövetkezetbe tömörítsék.

Dr. Kutlesa és Dr. Pummer utjukon a szövetkezet iránt óriási érdeklődést tapasztaltak az érdekeltek körében és ezért szükségesnek látták azt is, hogy azok az állatkezelési szövetkezetek már a legközelebbi félévben megalakuljanak Bácsopolán, Szentán, Sztáribecsen, Kulán, Szomborban és még több járásban.

Dr. Kutlesa az elmúlt vasárnap Bácsopolán és Sztáribecsen tartott megbeszéléseket,

amelyeknek eredményeképpen Dr. Pummer Sándorral egyetértésben elhatározták, hogy

• nagy érdeklődésre való tekintettel már a jövő vasárnap, augusztus 4-én a fenti járásokban megalakítják az állatkezelési szövetkezeteket,

amelyekben a járásbeli falvak tenyésztőinek is részvételt biztosítottak.

Az így megalakítandó szövetkezetek a zágrebi központnak vajdasági alosztályát fogják képezni és a lehető legnagyobb függetlenséggel fognak dolgozni.

A zágrebi központtal való tanácskozás eredményeképpen

a szövetkezet tagjai részére a központ, a leszállított, kivitelre kerülő állatkontingens értékének 80%-át előre, a leszállítás után kifizeti.

Tekintettel arra, hogy

a kukoricahiány miatt különösen a disznóhízlásban csökkenés állott be, sikerült biztosítani a Vajdasági alosztály részére, a szövetkezeti tagok, mint termelők részére, kukoricakontingenst is.

A szövetkezet alapszabályait már teljesen kidolgozták. A belépési díj 20.— dinár, egy üzletész 100.— dinár.

A szövetkezet ügyében minden érdeklődőnek díjtalan felvilágosítással szolgál Dr. Pummer Sándor bácsopolai ügyvéd.

A jó egyesületi vezetés, a népművelés. Előadásokat ingyen küld a Közművelődési Tanács.

Háborús kis lexikon

Dardanellák

A görög hagyomány sok véres és gyengéd mítosszal vette körül a Helleszponosz partjait, sejtelve, hogy milyen nagy jelentősége van ennek a tengerszorosnak, amely két világrészt választotta el, ugyanakkor pedig utat nyitott a földközi-tengeri műveltség magasrendű zárt világából, a barbároktól lakott területek felé. Az Egei-tengerből a Fekete-tengerbe vezető ut három szakaszból áll. Délről északra löször a Helleszponosz, a mai Dardanellák választja el az európai partok feől mélyen előreugró Gallipoli-félszigetet az ázsiai partoktól, azután a két világrész partjai között tószerep szel medencévé tárul ki a Márvány-tenger, végül a szűk Boszporusz következik, ahol a két világrész még inkább megközelíti egymást, mint a Dardanelláknál. Ennek ellenére minden időben a Dardanelláknak, a déli átjárójának mindig nagyobb jelentőséget tulajdonítottak, mint az északnak, a Boszporusznak. Mindig a Földközi-tenger volt a kiindulási pont vagy a cél, a történelem körülötte zajlott és ezért a földközi-tengeri árjáró, a Dardanelláké volt mindig a vezető szerep. Ma is így van. A Boszporuszon való áthatolás kérdése csak mellékajátása a Dardanellák problémájának. Az az állam, amely megszerezte a fennhatóságot a Boszporusz felett, de a Dardanellákat nem birtokolja, még mindig a Fekete-tenger foglya.

HÓDITOK ÁTKELŐHELYE

A Dardanellák tengerszorsa a Gallipoli-félsziget és a kisázsiai part között 65 kilométer hosszú, átlagban mintegy öt kilométer széles, de egy ponton a két part 1900 méterre közeledik egymáshoz. Mint a két partot a mediterrán bozóttal, az ugynevezett macchiával benőtt sárga dombok végtelen sora alkotja, amelyet csak itt-ott, inkább az ázsiai parton törnek meg szőlők, gyümölcsösök, kockaalakú keleties házak zöld és fehér foltjai. A sárga domboknak ebben az egyhangúságában van valami monumentális és egyuttal fenyegető. Mintha a történelem magának tartotta volna fenn ezeket a partokat és nem akarta volna átengedni az örök emberi munkának, amely megszépíti a földet. A történelmetől időkben mégis fontos gazdasági kapcsolatok átkelőhelye volt a Dardanellák Európa és Ázsia között. Trója, a Földközi-tenger keleti medencéjének ebben az időben leg hatalmasabb városa, a Dardanellák közelségének köszönhetette virágzását. A történelmi időkben azonban már csak világrészek, kulturák sorsát eldöntő hadak átkelő helye. Itt kelt át Xerxes, hogy megsemmisítse a parányi Görögországot, amely dacolni mert egy világbirodalommal. Itt kelt át azután háromszáz év múlva Nagy Sándor, hogy a görög műveltséget elterjessze Ázsiában és először terjessze ki a Nyugat hatalmát Kelet felé. A XIV. században pedig itt kelték át Európába az oszmán törökök, hogy a keleti szellemiség nevében Európa rendjét négy évszázadon át fenyegezzék.

AZ OROSZ HATALOM TILALOMFÁJA

A Dardanellák legrégibb erődítéseit az a II. Mahmud szultán emelte, aki elfoglalta Konstantinápolyt és ezzel eltörölte a föld színéről a bizánci birodalmat. Két évszázad múlva pedig az a Küprül Ahmed építette tovább a Dardanellák erődjeit, aki utolsó nagy hadvezére volt a már dekadenciájához közeledő Törökbirodalomnak. A Törökbirodalom éppen a Dardanellák britok révén zárta el a cérok lassan kibontakozó birodalmát a Földközi-tengerrel való összeköttetéstől és az európai küzdelmekbe való intenzívebb beavatkozástól. A Dardanellák török birtoka voltaképpen Európától zárta el

Oroszországot. Nagyon jellemző, hogy orosz részről először egy orosz szolgálatban álló angol — Elphinstone tengernagy — kísérelte meg 1770-ben sikertelenül a Dardanellák áttörését. 1809-ben, abban az időben, amikor Oroszország néhány évre Napoleon szövetségese és az Anglia elleni blokádjának részese volt, Duckworth angol tengernagynak sikerült a Dardanellák áttörése. Konstantinápolyig hatolt, anélkül, hogy ezzel valamit elért volna. A törökök, akik az oroszokkal szemben a britekre igyekeztek támaszkodni, ebben az évben egyezményt kötöttek az angolokkal, amely szerint török hadihajókön kívül minden más tenger hadihajójának tilos áthaladni a Dardanellákon. Magától értetődik, hogy ez az egyezmény kizárólag Oroszország ellen irányult. Ha Oroszországnak már akkor sikerül a Dardanellákat kezébe kerítenie, aminek érdekében mindent elkövetett, a délzásiai brit gyarmatbirodalmat a legnagyobb, talán végveszély fenyegeti és Oroszországnak sikerül magához ragadni a hegemoniát majdnem egész Ázsia felett. Képzelnék el Oroszországot mint a Szelei-csatorna birtokosát vagy ellenőrzőjét és akkor megértjük a Dardanellák problémájának jelentőségét. 1841-ben az öt európai nagyhatalom, Anglia, Franciaország, Ausztria, Oroszország és Törökország megújította a Dardanella-egyezményt. Mikor pedig az oroszok balkáni előretörésükkel a Boszporuszt és a Dardanellákat fenyegették, Anglia és Franciaország megindította a krími hadjáratot. A krími háború befejezését követő párisi béke Oroszországot ismét bezárta a Fekete-tenger tölcsérébe. Ugyanez ismétlődött meg az oroszok újabb balkáni előretörését likvidáló 1878-i berlini kongresszuson. Amikor az oroszok már Konstantinápolyt kapuit fenyegették, az angol hadihajók behatoltak a Dardanellákba, hogy megvédjék a török fővárost. 1891-ben is Anglia beavatkozása hiusította meg az oroszok újabb áttörési kísérleteit.

A DARDANELLAK OSTROMA

A XX. század elejétől kezdve Törökország mind Oroszországgal, mind pedig Angliával szemben a központi hatalmaknál keresett támogatást. Ebben az időben német mérnökök dolgoznak a Dardanellák erődjeinek modernizálásán. A legfontosabb erődök az Egei-tenger közelében és ettől északabbra, a tengerszoros legszűkebb pontján sorakoznak. A világháború alatt az entente számára három oknál fogva volt döntő jelentőségű a Dardanellák birtoka: 1. A Balkán kapuja volt. 2. A Dardanellák elfoglalása Törökország teljes megsemmisülésével járt volna. 3. A Dardanellákon keresztül lehetett volna a legkönnyebben kapcsolatot teremteni Oroszországgal. Az angol államférfiak közül Churchill szorgalmazta leginkább a Dardanellák elleni nagy akciót. Hatalmas angol-francia lottaelegységek és szárazföldi csapatok indultak meg 1915-ben a Dardanellák ellen. Februárban sikerült a külső erődöket elfoglalniok, március 18-án intézték a tenger felől a nagy támadást a belső erődök ellen. A támadás tökéletes csőddel végződött, számos nagy angol és francia csatahajó elsüllyedt. Ugyanilyen eredménnyel járt az áprilisban megindított támadás. Ezután a szövetségesek már csak a szárazföld felől kíséreltek. Sikerült is a Gallipoli-félsziget déli és nyugati csucsán megvetni a lábukat, de a mérhetetlen véráldozat dacára tovább nem jutottak és 1915 decemberében feladták az expedíciót. A Dardanellák elleni sikertelen támadás legalább negyedmillió angol, francia és szines katona vérbe és Churchill pozíciójába került, aki emiatt a vezetes debacle miatt nem

SPORT

Rövid sport hírek

Kelen Jánost, Magyarország egyik legjobb hosszútávfutóját, Finnországba hívták versenyre. Kelen azonban többnapos utánjárás ellenére sem tudta megszerezni a német átutazási engedélyt s így lemondott a finnországi kirándulásról.

Hitler Adolf vezér és kancellár két magyar sportvezért tüntetett ki, mégpedig vitéz dr. Tárczay—Felicidesz Román miniszteri osztályfőnököt a német Sasrend érdemkeresztjével és Szukováthy Imre dr.-t, a Testnevelési Főiskola igazgatóját a német Sasrend I. osztályu keresztjével. A magas kitüntetést mindkettő a német-magyar sportkapcsolatok elmélyítése körül szerzett érdemeikért kapták.

A felozlott Bocskai utódját a magyar NB-ben a hét végén döntik el háro mmérkőzésen. Szombaton Soproni FAC—Rákóczi és Besz—kárt—budapesti MÁVAG osztályozó mérkőzések lesznek s a mérkőzések győztesei vasárnap játszószák egymás ellen a döntőt.

A Ferencvárosnak még mindig nincs megfelelő jobbszélsője. A legújabb jelöltek: Békly (vot Hungária), de még inkább dr. Kalocsay (vot Kjspest). Kalocsay eddig mindig a baloldalon játszott, de saját kijelentése szerint szívesen játszik a jobboldalon is.

Krsztur: Jedinstvo—Borac (Martonos) 3:0 (1:0), barátságos, játékevezető Jablanov.

NOVISZÁDI TERMÉNYTOZSDE

Buza 78 kilós 2%-os bácskai, bánáti és baranyai 242. szerémi és szlavóniai 239, 77 kilós 3%-os boszniai és szerbiai 236. Rozs, bácskai és bánáti 72 kilós 2%-os 220—222.50. Arpa, bácskai és szerémi 212.50—215. Zab, bácskai, szerémi és szlavóniai 238—240. Tengeri, bácskai, bánáti és indiai paritásban 182, bácskai fehér 192. Buzalisz, bácskai és bánáti nullás g és g 365—375. kettes 342.50—352.50, ötös 322.50—332.50, hatos 302.50—312.50, hetes 272.50—282.50, nyolcas 175—180, szerémi és szlavóniai nullás g és g 360—370, kettes 337.50—347.50, ötös 317.50—37.50, hatos 297.50—307.50, hetes 267.50—277.50, nyolcas 175—180. Buzakorpa jutazsákokban bácskai és szerémi 162.50—165, bánáti 160—162.50. Buzadara bácskai és bánáti zsák nélkül 390—400. Fehérbab, bácskai és szerémi 2%-os, zsák nélkül 440—450. Sertézsír 25 kilós kánákban brutto nettoért 1860—1875, hordókban netto, franko hordó 1900—1925. Forgalom: Csekély.

szerepelhetett aktívan hosszú ideig az angol közéletben. — Az 1923-i lausannei béke, amely kénytelen volt elismerni az új nemzeti Törökországot, a Dardanellákat egy török vezetés alatt álló népszövetségi bizottság ellenőrzése alá helyezte. 1938-ban azonban Törökország bejelentette, hogy átveszi a Dardanellák feletti teljes szuverenitást.

J. V.

Románia és hadereje

Románia területe a világháborút befejező békékkel megkétszereződött. Területe 295.049 km² lett, 19.646.000 lakossal. A lakosság sűrűsége 1 km²-ként 67 fő. A határ hossza 3400 km, ebből 454 km tengeri határra esett. Világháborús területnyereségei: Bukovina 10.440 km², 800.000 lakossal, Besszarábia 44.420 km², 2,3 millió lakossal. Magyarország területéből 101.478 km², 5.240.000 lakossal.

1859-ben Moldva és Havasalföld hercegségek Románia néven egyesültek. Csak 1864-ben szabadították fel a jobbagyságot a bojárok uralma alól. 1866-ban Hohenzollern Károlyt fejedlemmé választják, 1882-ben ugyanő lesz Románia első királya. 1907-ben parasztlázadás tört ki az országban, a belső forrongást nehezen lehetett lecsillapítani. Az 1912-1913-as Balkán-háborúból áldozatok nélkül tekintélyes területnyeréssel került ki. Károly király halála után 1914-ben unokaöccse, I. Ferdinánd került a trónra és 1916-ban az antant oldalán belépett a háborúba, de a nagyszebeni vereség nyomán majdnem egész Románia a központi hatalmak megszállása alá került.

A párizskörnyéki békekkel Románia elérte vágyait, a Mare Romániát. 1921-ben csatlakozott a kisantanthoz, hogy Magyarországgal szemben területét katonailag biztosítsa. 1926-ban megkötötték a lengyel-román katonai szerződést, melynek komoly időben semmi jelentősége nem volt. Nagy-Románia élettartama mindössze 21 évig tartott, mert Oroszország hatalmi erejére támaszkodva vér nélkül, parancsszóra visszavette tőle az elszakított Besszarábiát és Eszak-Bukovinát. Ezzel a lehetetlen mértékben megnövekedett kis balkáni nagyhatalom birtokállományát alaposan lenyeste.

Románia általános védkötelezettségén alapuló hadsereget tart. Békehadereje 186.000 fő, míg 1914-ben csak 98.000 főt tett ki. Hadiállományra emelt hadserege eléri az 1.600.000 főt. Ebből máris elesik Besszarábia 2 millió 300.000 főnyi lakosa. A román hadsereg békében 7 hadtestre, 22 gyalog hadosztályra (ebből 1 gárdahadosztály), 1 hegyi vadászhadtestre, 2 vadászadosztályra és 3 lovashadosztályra tagozódik.

A hadsereg megoszlása békében fegyvernemek szerint: 72 gyalogezred, 219 gyalog zászlóaljjal, ezenkívül 12 hegyi vadászzászlóalj és 22 hadosztály géppuskás század. A gyalogság fegyverei: 93. mintájú Mannlicher 6,5 mm kaliber, 15. mintájú Chauchat golyószóró, 8 mm ürméret, ujabban a 7,9 mm-es 7.12 mintájú géppuska, ZB 26. Prága gyártmányu golyószóró, 6,5 mm-es 7.12. M. géppuska, valamint 7,6 mm-es 7.12. Maxim orosz rendszerű géppuska. Használatban van még a 3 mm-es St. Etienne 07 mintájú francia rendszerű géppuska. Páncélhárító fegyverek: 1-1 szakasz gyalogezredenként: 4 cm-es Skoda, 4,7 cm-es Skoda, 3,7 cm-es Skoda.

Egy gyalogezred áll: az ezredtörzsből, 1 felderítő századból, 1 gyalogsági ágyus szakaszból és 1 lovasszakaszból, valamint 3 zászlóaljból. Egy zászlóalj 3 puskás- és 1 géppuskaszázadból van (16 géppuskával).

Lovasság: 26 lovasezred, gépesített alakulatok: 1 harcokoszorú, tüzérség: 51 ezred és 5 önálló osztály. A tábortüzérség lövegei: 7,5 cm-es (Krupp) ágyu, 7,5 cm (francia) ágyu, 7,5 cm (Skoda) ágyu, 10 cm (Skoda) tarack, 10,5 cm (Krupp) tarack, 10,5 cm (Schneider) tarack, 11,43 cm (angol) tarack, 6 fogatú lövegek, nehéztüzérség: 10,67 cm (Schneider) ágyu, 15 cm

(Skoda) tarack, 15 cm (Skoda) ágyu, 15,24 cm (Mark VII.) ágyu, 15,5 cm (St. Chamond) tarack, 22 cm (Skoda) mozsár, valamennyi gépvontatásu, műszaki csapatok: 2 vasuti ezred, 3 hradóezred, 1 hegyi utászezred, összesen 14 ezred 42 zászlóaljjal, ezenkívül 6 gázvédelmi ezred és 1 önálló gázvédelmi osztály.

Légiereje: a szárazföldi hadseregnél: 550 elsövonabeli gép, haditengerésznél 50 gép. Összesen 600 darab elsövonabeli gép 3000 főnyi személyzettel. A gépek zöme francia gyártmányu. Ide tartozik 8 léghárító ezred is. A léghárító ezredek alábbi lövegekkel vannak felszerelve: 25 M 3,7 cm (Hotchkiss), 30 m 7,65 cm (Skoda) 31 m 7,5 cm (Vickers) lövegekkel.

Haditengerészete: a 454 km hosszú tengerpartjának védelmére alábbi egységekből áll: 4 torpedóromboló, 3 torpedónaszád, 1 tengeralattjáró (2 építés alatt), 4 ágyunaszád (2 aknarakó építés alatt), 7 dunai monitor (köztük van a monarchia Inn és Száva monitorja), 7 dunai őrnaszád. Ezenkívül kisebb segédhajók. Össztonnatartalom: 14.200 tonna.

Két legnagyobb hajóegysége: a Regele Ferdinand és Regina Mária egyenként 1850-1850 tonnás rombolók.

Mit végezzünk a konyhakertben.

A konyhakerti növényeinknek a levéltetvek most a legnagyobb kártévoik, melyeket nikotinnal jól irtathatunk. Ugyancsak nikotinnal irtathatjuk a káposztamoly apró hernyóit és a káposztapoloskát is. Ez utóbbiak irtathók gyermeknapzsamosokkal való szedéssel. Az elfogott káposztapoloskákat petróleumos vízbe hernyóit, hol elpusztulnak. A káposztafélékben jelentkezhetnek a káposztabarkók (Baris) és káposztagubacsarkók (Centorrhynchus) is. A ferőzött palántákat ki kell szedni és meg kell azokat semmisíteni, hogy a jövőbeni veszélyt csökkentjük.

A lötétü irtását is folytatni kell a konyhakertben. Most a fiasítások kiadásával kiadósan pusztíthatjuk a lötétüt. A gombabetegségek ellen 1 százalékos bordólével, a lisztharmat ellen pedig kénporral való porozással, vagy kénkészítménnyel való permetezéssel kell védekezni.

II.

»Sportolásnál hogyha lankad — legyen kéznél NÖVÉNYHARMAT!« Ár a patikákban, boltokban 14 dinár. 1879

Hervadó arcbőr

nem annyira a kor, mint inkább az arcbőr hiányos táplálásának következménye. A prof. Lavedan-féle RÁNC-TALANÍTÓ OLAJ kimondottan bőrtápláló és es bőrfújató erejéről egyetlen üveg használata meggyőzi. Ár 45 dinár. Postán diszkréten és költségmentesen szállítja: Apoteka Gebauer, Bač. 3032

DR. FILIPON CRÉM a legjobb és legelterjedtebb nappali krém. Kicsi 14 din. nagy 20 din. éjjeli 15 din. Apoteka Kuchler, Vrsac. 2474

Reggeli Újság

Udvariasító i adminisztráció

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Nevelődés, Kr. Petra II. (Futósi utca) 50

Telefon: 21-37, éjjel 20-38

Feladás kiadó: Andreo Dezas

Előfizetés:

egy hónap 28- dinár (kiborító útján 30 din.)

Három hónap 80- dinár (kiborító útján 86 din.)

Féléve 160- dinár (kiborító útján 172 din.)

szociális svakodnevno. Meg elemek naponta

Post. Csekkvétel után — Postacsekk száma:

Beograd, 59.754; Zagreb, 46.692

Most az egész társaság elítélte a szobából, amelyet az üzletvezető kívülről bezárt. Egy pincért állított az ajtó elé, azzal az utasítással, hogy ha belülről zajt hall, azonnal jelentse neki. Ő különben időközönként visszatér.

Róka Micivel odalent beült a Kolonti által kölcsönvett bérkocsiba.

— Dögökám, hajtson a lakásomra, — utasította Kolontit Róka. — Mici reggelig ott marad, öreg házvezetőnöm gondoljai alatt. Ott biztonságban lesz.

Hej, csak látni kellett volna azt a sugárzó ábrázatot, amellyel most Kolonti tovahajtott. A bérkocsis ostora régen nem pattogott olyan vígan, mint most az ő kezében.

Ő volt a világ legboldogabb embere, hogy Mici baj nélkül került ki a kalandból.

Egyszer csak azon vette észre magát, hogy rágyújtott egy olasz áriára.

— Mi az, hé, tán felöntöttünk a garatra? — kiáltotta feléje tréfásan egy mellette elrobogó bérkocsis.

Mikor Róka lakása előtt kiszálltak a kocsiból, Mici odalépett a bakhoz és kezét Kolontinak nyújtva, így szólt:

— Szépen köszönöm, Kolonti ur, hogy ezalatt a pár óra alatt őriző angyalom volt.

Kolonti hatalmas tenyerébe szorította a formás kis kezeket és ellágyulva mondotta:

— Ugye, csekély alap ahhoz, hogy arra merjem kérni, hogy

Izgalmas történet a száz év előtti Budapest mélységeiből

(122)

maga meg egész életére legyen az én angyalom?

— Ohó, — csattant közbe Róka — most nincs helye az ilyen ömlengéseknek! Gyerünk, Mici, Irmárol ne feledkezzünk meg!

Lakásába vezette a leányt, reabizta a jólelkű, öreg gazdasszony gondjaira s visszasietve a kocsihoz, felült a bakra Kolonti mellé.

— Budára, a Vasváry-palotába! Drága kolléga ur, még csak most kezdődik a frisse!

APA ÉS FIU

Utközben Kolonti közölte Rókával, hogy mi mindent halott Paolóról.

— Tehát káosz volt s úgy megszárolta az embereket, mint szüretkor szokás a juhokat! — jegyezte meg Róka. — A legnagyobb stíű nemzetközi kalandorok egyike, akik ma a világban garázdálkodnak

Ferék már otthon voltak s az

ügyvéd türelmetlenül várta Rókákat.

A titkos rendőr, amikor a Vasváry-palota elé megérkeztek, meghagyta Kolontinak, hogy tüstént foglaljon kémlelő állást a konzulátus előtt, de úgy, hogy észre ne vegyék s figyelje meg az ott történendőket. Amint valami nevezetesebb mozzanat előfordul, rögtön jelezze a Vasváry-palotában.

Kolonti a vett utasításhoz képest a kocsi a palota előtt hagyta, Feri kocsiának az őrizete alatt, aki abrakot adott az éhes lovaknak.

A kucséber maga meglapult a konzulátussal szemközti levő ház mély konyhájában s ott figyelte a sötét épületet.

Amikor Ferivel magára maradt, Róka így kezdte a beszélgetést:

— Kedves princípálisom, a konzult sikerült ártalmatlanná tennünk pár órára. A csel Micivel kitűnően sikerült: — aranyat ér az a leány, úgy végigjártotta a sze-

repet, mint a karikacsapás. A konzul ezidőszereint a vendéglő külsőszobájában az igazak álmát alusz-sza.

— No és mi a terve önnek a mai éjszakára? Hogyan akar behatolni az erődbe s hogyan akarja megszabadítani azt a fiatal leányt, Emil kis barátját?

— Sajnos, nincs semmi különösebb ötletem. Nem tudunk bejutni a kapun, nem a föld alatt: a háztetőn kell bemászunk, mint a betörőknek.

— A háztetőn?

— Igen. Szemügyre vettem a szomszédos házakat. Az egyik hasonló magas, mint a konzulátus épülete, annak a tetejéről könnyűszerrel átmászhatunk a másik tetőre s onnét lebecsálkozhatunk az udvarra.

— S gondolja, hogy onnét a házba is behatolhat? — kérdezte Feri hitetlenkedve. — Afog valószínű, hogy Madeiro ne gondolt volna erre az eshetőségre. Nagy személynete van, talán éjjeli őrség is van az udvaron.

Hirtelen fölugrott, elgondolkodva járt föl s alá a szobában, majd megállott Róka előtt s nevetve mondotta:

— Azt hiszem, édes barátom, ez egyszer tulszárnyaltam az ön rendőri zenéjét. Hogy be kell hatolnunk a titokzatos éouletbe, az szent igaz, de nem azon az uton, amelyet ön kijelölt.

— Kettőt már megrpóbáltunk, csak ez a harmadik mód lehetséges.

(Polytatjuk)